

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Tämä on rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Metsälä, Eija; Rimpioja, Päivi; Ezeonodo, Aino; Kattainen, Eija (2019). Pätevyyden tunnustus – päteville ammattilaisille. *Pro Terveys* 46 (5), 16-18

SOTESILTA Artikkelissa kuvataan SOTE-silta -hankkeen etenemistä ja tähän mennessä saavutettuja tuloksia.

Pätevyyden tunnustus – päteville ammattilaisille

SOTE-silta -hankkeen tavoitteena on kehittää sujuva prosessi terveysalan tutkinnon ulkomailla suorittaneiden maahanmuuttajien ammattipätevyyden tunnustamiseen, ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiseen ja työllistymiseen.

Sosiaali- ja terveysalalle tarvitaan osaavaa työvoimaa myös ulkomailla tutkintonsa suorittaneista maahanmuuttajista, sillä muuten työvoimapulaan ei pystytä vastaamaan. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnon ulkomailla, erityisesti EU/ETA-alueen ulkopuolella, suorittaneet maahanmuuttajat ovat kuitenkin kokeneet ammatinharjoittamisoikeuden saamisen Suomessa vaikeaksi. Tämä on johtanut vastaavan tai alemman sote-tutkinnon suorittamiseen uudelleen Suomessa, työllistymiseen koulutusta vastaamattomiin tehtäviin, työttömyyteen tai työelämän ulkopuolelle jääntiin. Suomessa on linjattu tänne saapuvien osaamisen tehokkaan hyödyntämisen tärkeyttä (1). Tavoitteena onkin helpottaa ulkomaalaistaustaisten henkilöiden opiskelua ja työelämään osallistumista yksinkertaistamalla opiskeluun ja työntekoon liittyviä prosesseja. Tavoitteeseen pääsemiseksi korkeakoulujen edellytetään tarjoavan ulkomaalaistaisille suomen ja/ tai ruotsin kieliohjontaa (2, 3).

SUURIN OSA HANKEEN KAUTTA PÄTEVÖITYMISEN HANKKIVISTA HOITAJISTA REKRYTOIDAAN SUORAAN HARJOITTELUPAIKKAAN TYÖNTEKIJÄKSI.

Pätevöitymispolku työelämään

Sote-silta-mallissa opiskelijoille räätälöidään yksilöllinen opiskelupolku, mikä johtaa terveysalan ammattilaiseksi pätevytyymiseen Suomessa. Nopeimmat täydentävät sairaanhoitajan tutkintonsa Suomessa vaadittavan mukaiseksi 3–6 kuukaudessa. Vaadittavien opintojen laajuuteen vaikuttavat Valviran opiskelija-kohtaisessa lausunnossaan määrittämien teoriaopintojen ja harjoitteluiden määrä (18–40 opintopistettä). Kaikki suorittavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja lainsäädäntö -moduulin sekä lääkehoito-moduulin. Suomen kielen tasoa pyritään kehittämään koko koulutuksen ajan kohti tasoa YKI 4. Valviran vaatimuksen mukaisesti opiskelijan

suomen kielitaidon on oltava tasoa YKI 3 (vastaava kuin B1), jonka katsotaan antavan valmiudet opiskella terveydenhuollossa tarvittavaa ammattikieltä. (4) Harjoitteluja on suoritettu sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon toimintaympäristöissä.

Hankearvioinnin malli

Sote-silta-hankkeen toteutumista on arvioitu systemaattisesti alusta alkaen (Kuvio 2). Sisäiseen arviointiin tarkoitettu, tätä hanketta varten kehitetty projektiryhmän itsearviointityökalu on viety verkkolomakkeelle, joten sen täyttäminen tapahtuu joustavasti ja tulokset saadaan suoraan käyttöön arviointikokoukseen. (5) Ulkoista arviointipalautetta tuotet-

tujen koulutusten onnistumisesta pyydetään sekä koulutukseen osallistuneilta opiskelijoilta että työelämäkumppaneilta. Opiskelijat vastaavat verkkopohjaiseen kyselyyn koulutuksen alussa osaamisen kartoitus- ja arviointivaiheessa ja lisäksi opiskeluiden päätösvaiheessa. Hankkeen alku- ja päätösvaiheessa toteutetaan verkossa myös avoimiin kysymyksiin perustuva kysely työelämäkumppaneille.

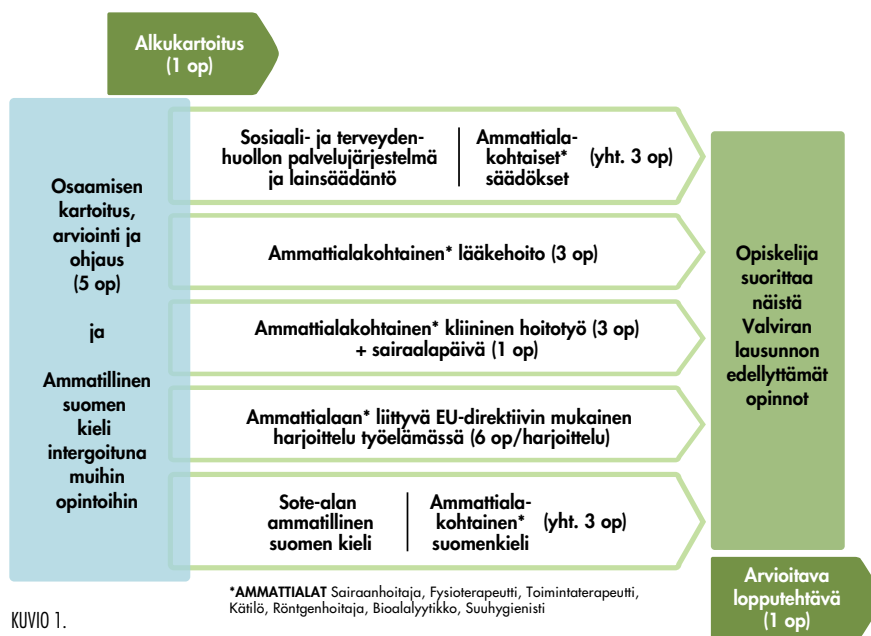
Koettua ja opittua

Työelämän edustajien ja terveysalan opettajien näkökulmasta Sote-silta-hanke on laajentanut ymmärrystä niiden osaavien terveysalan ammattilaisten määräästä, jotka toimivat Suomessa koulutetaan vastaamattomissa työtehtävissä tai eivät ole lainkaan töissä. Näyttäisi myös siltä, että suurin osa tämän hankkeen kautta pätevoitymisen hankkivista hoitajista rekrytoidaan suoraan harjoittelu- paikkaan työntekijäksi. Tämä on erityisen tärkeä seikka työnantajien näkökulmasta, koska harjoittelujakso toimii jo työhön perehdyttämisenä säästäten työnantajien resursseja tältä osin. Koulutuksessa on puolestaan kiinnitetty erityistä huomiota sairaanhoitajan itsenäisempään rooliin Suomessa verrattuna joihinkin muihin EU:n ulkopuolisiin maihin, esimerkiksi Filippiineihin. Tämä on huomioitu sekä opetuksen sisällöissä että korostamalla itseohjautuvuutta jo opintojen aikana. Työelämän ja koulutuksen yhteistyön osalta hankearviointiin liittyvien työelämäkyselyjen lupaprosessit on havaittu joissakin tapauksissa raskaiksi, etenkin jos organisaatiossa oli vain yksi potentiaalinen vastaaja. Jatkossa olisikin hyödyllistä sisällyttää hankkeen ja terveysalan organisaatioiden välisiin opiskelijoiden harjoittelusopimuksiin myös hankearviointiin liittyvistä tutkimusluvusta sopiminen.

”Kollegan perehdytystä suomalaisen työelämään”

Harjoittelujen ohjaajille ohjaaminen on ollut pääsääntöisesti kollegan perehdyttämistä suomalaisen työelämään, ja monikulttuurisuuden on koettu rikastut-

SOTE-SILTA-MALLI

KUVIO 1.

SOTE-SILTA-HANKKEEN ARVIOINTIMALLI

	SISÄINEN	ULKONEN
J A T K U V A A R V I O I N T I	Projektiryhmän itsearviointi puolivuositain	Opiskelija-arviointi 1 opiskelumotivaatio, oppimistavat ja työllistymistavoitteet
	Projektiryhmän itsearviointi puolivuositain	Työelämäarviointi 1 Työelämän odotukset ja tarpeet suhteessa koulutukseen
	Projektiryhmän itsearviointi puolivuositain	Opiskelija-arviointi 2 Oppimisen, koulutuksen ja harjoittelun arviointi
	Projektiryhmän itsearviointi hankkeen lopussa	Työelämäarviointi 2 SOTE-silta konseptin toimivuus odotusten täyttyminen
	Hankkeen arviointi perustuen hankedokumentteihin	
LOPPUTULOSARVIOINTI		

KUVIO 2.

tavan työyhteisöjä. Harjoittelua ohjaavat sairaanhoitajat ovat antaneet pääsääntöisesti hyvää palautetta sekä kielitaidosta että potilaiden kohtaamisesta. Kehitettävät osa-alueet ovat liittyneet usein asepiteeseen työskentelyyn sekä rohkeuteen toimia sairaanhoitajana itsenäisesti esimerkiksi kotihoidossa.

Opiskelijoille Sote-silta-hanke on mahdollistanut ennen kaikkea nopean

väylän koulutusta vastaavaan sairaanhoitajan tehtävään sijoittumiseen suomalaisessa terveydenhuollossa. Tukea ja ohjausta opiskeluun on ollut tarjolla kunkin yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta hankkeesta on hyötyä valtakunnallisesti sen edistäessä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) käytänteiden yh-

tenäistämistä. Ilman yhtenäisiä sääntöjä erilaisiin prosesseihin kuluu moninkertaisesti resursseja ja osaamisarviointien tulokset voivat olla vaihtelevia. Neljän ammattikorkeakoulun yhteistyöhankkeena SOTE-silta-hankkeessa voimavarat ja asiantuntijuus on yhdistetty parhaalla mahdollisella tavalla. Hankkeen kautta syntynyt asiantuntijoiden verkosto auttaa jatkossakin päteväyttämään ulkomailla tutkintonsa suorittaneita suomalaisen sosiaali- ja terveysalan työelämään. Mallin toteutus alkoi sairaanhoitajakoulutuksessa ja se laajenee vähitellen muihin terveysalan tutkintoihin.

Palautteen perusteella toimiva koulutusmalli

Sote-silta -hankkeessa tuotettu koulutusmalli on osoittautunut saadun palautteen perusteella jo ennen sen päättymistä toimivaksi tavaksi päteväyttää erityisesti EU/ETA-alueen ulkopuolella tutkintonsa suorittaneet terveysalan ammattilaisiksi Suomessa. Hankkeessa on sivutuotteena kehitetty moniulotteinen hankearviointin malli, joka tuottaa tietoa hankkeen toimivuudesta sen eri toimijoilta. ●

LÄHTEET

1. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Yhteistyössä maailman parasta. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:11. Helsinki.
2. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi -kipupisteet ja toimenpide-esitykset II. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:5. Helsinki.
3. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi -kipupisteet ja toimenpide-esitykset III. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1. Helsinki.
4. Opetushallitus. Kielitaidon tasojen kuvausasteikko. Verkossa <http://www.O2.oph.fi/ops/taitotasosteikko.pdf> (luettu 9.10.2019)
5. Metsälä E. 2017. Projektinviointia helposti. Pro terveys 44(2), 22–23.

EIJA METSÄLÄ

Dosentti, FT, RH, Yliopettaja
Metropolia Ammattikorkeakoulu

PÄIVI RIMPIOJA

Projektipäällikkö
Metropolia Ammattikorkeakoulu

AINO EZEONODO

Asiantuntijalehti, sh YAMK
SOTE-silta hanke
Metropolia Ammattikorkeakoulu

EIJA KATTAINEN

Lehtori, TtT
Diakonia-ammattikorkeakoulu (DIAK)

VÄITÖKSET

Väitöstutkimus skitsofreniaa ja skitsoaffektiivista häiriötä sairastavien suomalaisten naisten lisääntymisterveydestä

LAURA SIMOILA TtM
Helsingin yliopisto,
lääketieteellinen tiedekunta 8.11.2019

TtM Laura Simoila väitteli Helsingin yliopistossa 8.11.2019 skitsofreniaa ja skitsoaffektiivista häiriötä sairastavien naisten lisääntymisterveydestä.

Viime vuosisadalla negatiivinen eugeniikka eli rotuhygieniä tavoitteli ”heikoimpien” yksilöiden lisääntymisen rajoittamista. Sterilisaatiolaki hyväksyttiin 1934 ja sen piiriin kuuluivat myös skitsofreniaa sairastavat henkilöt. Vuosina 1935–1970 steriloiittiin 7 500 ihmistä rotuhygienien perusteella. Skitsofreniaa ja skitsoaffektiivista häiriötä sairastavien naisten asema Suomessa on parantunut tästä, mutta tie ei ole ollut helppo.

Kansallinen rekisteripohjan seurantalutkimuksella selvitettiin skitsofreniaa tai skitsoaffektiivista häiriötä sairastavia vertaamalla heitä terveisiin verrokkeihin. Näin selvitettiin sairastuneiden abortteihin, raskauksiin ja synnytyksiin liittyvä erityispiirteitä. Päätulosten mukaan sairastuneiden naisten aborttien ilmaantuvuus ei eronnut tilastollisesti merkitsevästi verrokkien aborttien ilmaantuvuudesta. Kun aborttien määrä suhteutettiin kaikkien raskauksien määrään, sairastavien naisten riski päätyä aborttiin oli yli kaksinkertainen.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, skitsofreniaa tai skitsoaffektiivista häiriötä sairastavien naisten raskauksiin ja synnytyksiin liittyy tiettyjä riskitekijöitä ja erityispiirteitä. Aihe on myös voimakkaasti yhteiskunnallinen. Äidin sairauden ja tiettyjen vastasyntyneen terveysongelmien sekä äidin sairauden ja jälkeläisen kodin ulkopuolelle sijoituksen välillä on merkittävä yhteys. Perhesuunnittelupalveluja, kohdennettuja terveyskasvatus- ja elämäntapainterventioita sekä vanhemmuustaitojen tukemista tulisi tarjota niille skitsofreniaa tai skitsoaffektiivista häiriötä sairastaville naisille, jotka suunnittelevat raskautta, ovat tulevia äitejä tai joilla on jo lapsia. Tiivistä yhteistyötä tarvitaan psykiatrian alan ammattilaisten, naistentautien ja synnytysten erikoislääkäreiden sekä sosiaaliohjeantajien kesken.

Terveys on hyvän työkyvyn perusta työttömyyden aikana

MARJA HULT TtM
hoitotiede, Itä-Suomen Yliopisto

Väitös Work ability and health of unemployed persons. Focusing on promoting factors 4.10.2019 Itä-Suomen Yliopistossa hoitotieteen alalta tutki työkykyyn ja terveyteen liittyviä asioita. Marja Hultin väitös osoitti, että työttömät, jotka kokevat terveydentilansa hyväksi, kokevat yleensä myös työkykynsä hyväksi. Väitöstutkimuksessa tarkasteltiin laajasti yksilöllisten, sosiaalisten ja työhön liittyvien tekijöiden yhteyttä työttömien työkykyyn väestötasolla.

Tulokset osoittavat, että ne työkäiset työssä käyvät ja työttömät, jotka kokevat terveydentilansa hyväksi, kokevat myös työkykynsä hyväksi. Ne, joiden työkyky oli hyvä, olivat useammin työssä käyviä kuin työttömiä. Merkittävää tuloksissa oli, että terveydentilalla ei ollut suoraa yhteyttä työllisyystilanteeseen.

Tutkimuksessa keskityttiin kartoittamaan työkykyä suojaavia tekijöitä, sillä jonkin verran tietoa työkykyä heikentävistä tekijöistä on jo olemassa. Suojaavia tekijöitä olivat terveyden lisäksi muun muassa liikunta, sosiaaliset verkostot ja sosiaalinen tuki sekä merkityksellisyden kokeminen. Nämä suojaavat ja mahdollisesti työkykyä edistävät tekijät saattavat muodostua tärkeiksi voimavaroiksi, joiden avulla työttömät henkilöt selviytyvät paremmin työttömyyden aiheuttamasta stressistä.

Tulosten mukaan aktiivinen ja reipas liikunnan harrastaminen oli yllättäen ainoa elintapatekijä, joka oli yhteydessä hyvään työkykyyn työttömien osallistujien keskuudessa. Liikunnan ja työkyvyn yhteys on aiemmin havaittu työssä käyvien parissa tehdyissä tutkimuksissa ja nyt yhteys vahvistettiin myös työttömillä henkilöillä.